

УДК 616.21

БЕЗШАПОЧНИЙ С.Б., ПОДОВЖНИЙ О.Г., ГРИШИНА І.С.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава, Україна

КОМПЛЕКСНА ТЕРАПІЯ ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ ЕНДОСКОПІЧНИХ ХІРУРГІЧНИХ ВТРУЧАНЬ У НОСОВІЙ ПОРОЖНИНІ

Резюме. У роботі наведені результати дослідження клінічної ефективності застосування назального спрею СептаНазал у комплексній терапії пацієнтів після перенесених ендоскопічних оперативних втручань у носовій порожнині. Дослідження проводились на базі кафедри оториноларингології з офтальмологією Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» та ЛОР-відділення Полтавської обласної клінічної лікарні. Встановлено значне регресування суб'єктивної симптоматики та об'єктивних показників одужання пацієнтів, які застосовували спрей СептаНазал. У даній групі спостерігалось більш швидке покращення стану щодо початкового на 1,5 бала порівняно з контрольною групою. Закладеність носа зменшилась на 50 % в обох групах, при цьому відновлення нюхової функції спостерігалось у 87 % пацієнтів основної групи та 50 % — контрольної. На 7-му добу жоден пацієнт основної групи не скаржився на біль.

Ключові слова: носова порожнина, ендоскопічне втручання, закладеність носа, нюхова функція.

Публікація є фрагментом планової науково-дослідної роботи Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава) «Розробка нових медичних технологій у діагностиці та лікуванні патології верхніх дихальних шляхів», номер держреєстрації 0111U006761.

Вступ

Останніми роками відмічається значне зростання частки захворювань носа та навколоносових синусів. Нерідко такі захворювання можуть призводити до розвитку орбітальних та інтракраніальних ускладнень, а основні клінічні прояви: утруднене носове дихання, виділення з носа, втрата нюху, головний біль — суттєво знижують якість життя пацієнта. Основною та визначальною ланкою в комплексному лікуванні захворювань носової порожнини на сучасному етапі є адекватне хірургічне втручання на навколоносових синусах, внутрішньоносових структурах та елементах остіомеатального комплексу, тому оптимальною оперативною методикою лікування вважається функціональна ендоназальна ендоскопічна хірургія [1, 2]. Ефективність лікування пацієнтів із патологічними станами носової порожнини визначається не лише технічно досконало проведеною операцією, велике значення має ведення хворих у післяопераційному періоді та

сумлінне виконання пацієнтом даних йому рекомендацій. При проведенні операції відбувається порушення цілісності слизової оболонки, що супроводжується неприємними симптомами та погіршує якість життя пацієнтів. Тому на етапі раннього післяопераційного періоду дуже важливим є досягнення швидкої епітелізації слизової оболонки, відновлення носового дихання і, як результат, зменшення терміну непрацездатності. З метою зменшення набряку та забезпечення можливості механічного видалення слизу й кірочок з носової порожнини в ранньому післяопераційному періоді місцево застосовують деконгестанти, водно-сольові та масляні розчини. Одним із найперспективніших напрямів післяопераційної реабілітації є широке впровадження в практику ендоназальних лікарських засобів у вигляді аерозолів. Дана лікарська форма є найбільш фізіологічним і безпечним засобом впливу

Адреса для листування з авторами:

Безшапочний Сергій Борисович
м. Полтава, вул. Шевченка, 23, Українська медична стоматологічна академія, кафедра оториноларингології з офтальмологією

© Безшапочний С.Б., Подовжний О.Г., Гришина І.С., 2016

© «Здоров'я дитини», 2016

© Заславський О.Ю., 2016

на патологічний процес. Переваги її в тому, що аерозолі безпосередньо впливають на функцію війок миготливого епітелію, слизових залоз, відновлюють водно-електролітний баланс та реологічні властивості носового секрету, полегшують його евакуацію з навколосинових синусів, створюють депо активної речовини в підслизовому шарі, багатому кровоносними та лімфатичними судинами [3].

На сьогодні на фармацевтичному ринку з'явився новий ринологічний препарат СептаНазал, що містить у своєму складі комбінацію альфа-симпатоміметичного препарату (ксилومتазоліну гідрохлорид 0,05 мг) з аналогом вітаміну (декспантенол 5 мг) для місцевого застосування на слизову носа. Унікальність спрею СептаНазал полягає перш за все в тому, що зникає необхідність застосування одночасно декількох лікарських засобів. Ксилومتазолін чинить судинозвужувальну дію, унаслідок чого усуває набряк слизової оболонки. Декспантенол є похідним пантотенової кислоти (вітамін В₅), що сприяє більш швидкому загоєнню та захищає слизову оболонку носа [4].

Мета: дослідити ефективність застосування назального спрею СептаНазал у комплексній терапії пацієнтів після перенесених ендоскопічних оперативних втручань у порожнині носа.

Матеріали та методи

На базі кафедри оториноларингології з офтальмологією Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» та ЛОР-відділення Полтавської обласної клінічної лікарні було обстежено 60 осіб, госпіталізованих для планового оперативного втручання з приводу септопластики, синуситомії та поєднаних операцій.

Критерії включення пацієнтів у дослідження:

1. Чоловіки та жінки віком понад 15 років.
2. Планове оперативне втручання (септопластика, синуситомія).
3. Здатність пацієнта до адекватної співпраці.

Критерії виключення з дослідження:

1. Вік до 15 років.
2. Індивідуальна непереносимість будь-якого з компонентів препарату.
3. Вагітність та годування груддю.

4. Пацієнти з гіпотиреозом, глаукомою, гострими коронарними захворюваннями.

5. Пацієнти, які вживають інгібітори MAO.

6. Пацієнти з бактеріальними риносинуситами.

Усі пацієнти були розділені на 2 групи — основна (n = 30) та контрольна (n = 30). Хворим контрольної групи призначалось традиційне післяопераційне лікування. Хворим основної групи було застосовано удосконалену методику післяопераційного лікування, при якій інтраназально 3 рази на добу вводили спрей СептаНазал. За допомогою листка спостереження проводилась суб'єктивна оцінка загального стану пацієнта за 10-сантиметровою візуально-аналоговою шкалою та оцінка за такими критеріями, як закладеність носа, втрата нюху та біль за день до операції, на 2, 3, 4, 5, 6, 7-й дні після операції. Оцінку кожної ознаки проводили за 4-бальною шкалою: 0 — симптоми відсутні, 1 — слабкі (симптоми є, але вони не дратують), 2 — помірні (симптоми є, вони дратують), 3 — виражені (симптоми заважають займатись повсякденними справами). Об'єктивну оцінку проводили за допомогою оптичної риноскопії за такими критеріями: гіперемія слизової оболонки носової порожнини, набряк носових раковин, виділення в носовій порожнині на 3-тю, 5-ту, 7-му добу після операції.

Результати та обговорення

Пацієнти обох груп з моменту видалення тампона й до 7-ї доби відмічали покращення самопочуття, зменшення суб'єктивних симптомів, що підтверджувалось даними як суб'єктивного, так і об'єктивного досліджень. Починаючи з 3-ї доби в пацієнтів основної групи середнє значення вираженості оцінюваних ознак було меншим порівняно з контрольною групою. Дані табл. 2 і 3 демонструють динаміку регресування суб'єктивної симптоматики та об'єктивних показників одужання пацієнтів у різних групах.

На рис. 1 наведені результати порівняльної оцінки загального стану пацієнтів до операції та в ранньому післяопераційному періоді. Встановлено, що пацієнти основної групи відмічали більш швидке покращення щодо початкового стану на 1,5 бала порівняно з контрольною групою.

Таблиця 1. Суб'єктивна оцінка симптомів

Ознака	Група	Дні спостереження						
		0-й	2-й	3-й	4-й	5-й	6-й	7-й
Оцінка загального стану	Контрольна	4,5	4,2	2,8	2,5	2,5	2,3	2,3
	Основна	5,9	4,6	4,1	3,1	2,7	2,4	2,2
Закладеність носа	Контрольна	2,0	–	1,7	1,5	1,4	1,2	1,0
	Основна	2,1	–	1,6	1,4	1,2	1,0	0,8
Втрата нюху	Контрольна	1,8	–	2,0	1,8	1,0	0,8	0,5
	Основна	1,9	–	1,3	1,1	0,7	0,5	0,1
Біль	Контрольна	0,8	1,3	0,7	0,4	0,1	0,07	0,06
	Основна	1,2	1,1	0,3	0,2	0,2	0,02	0

Закладеність носа зменшилась на 50 % в обох групах, при цьому відновлення нюхової функції спостерігалось у 87 % пацієнтів основної групи та 50 % — контрольної (рис. 2, 3).

Незважаючи на те, що в пацієнтів основної групи до оперативного втручання показник болю був на 0,4 бала вищий, ніж у контрольній, на 7-му добу

жоден пацієнт основної групи не скаржився на біль (рис. 4).

Висновки

Інтраназальне застосування спрею СептаНазал сприяє механічному видаленню слизу та кірочок, зменшує набряк та виділення, прискорює проце-

Таблиця 2. Об'єктивна оцінка симптомів

Ендоскопічна риноскопія	Група	3-тя доба	5-та доба	7-ма доба
Набряк	Контрольна	1,9	1,7	1,4
	Основна	1,8	1,6	1,2
Гіперемія	Контрольна	2,0	1,7	1,5
	Основна	1,9	1,6	1,3
Виділення з носа	Контрольна	1,7	1,4	1,0
	Основна	1,6	1,2	0,8

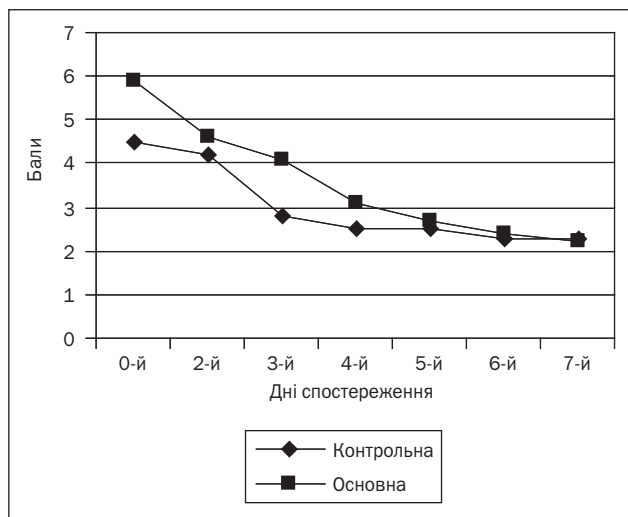

Рисунок 1. Оцінка загального стану за візуально-аналоговою шкалою

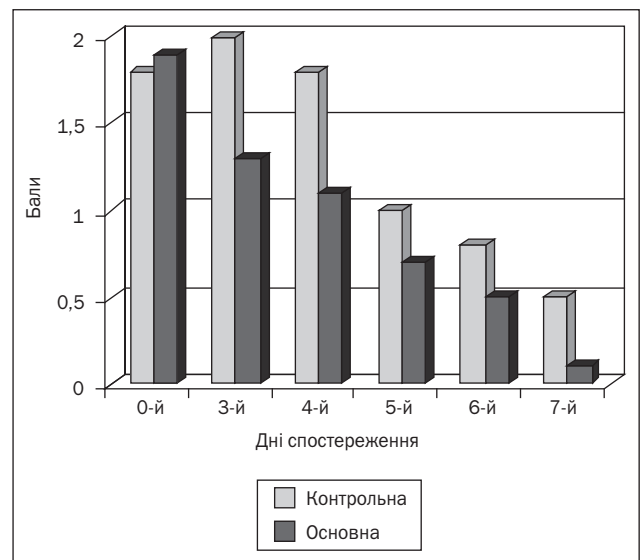

Рисунок 3. Динаміка зменшення симптому втрати нюху

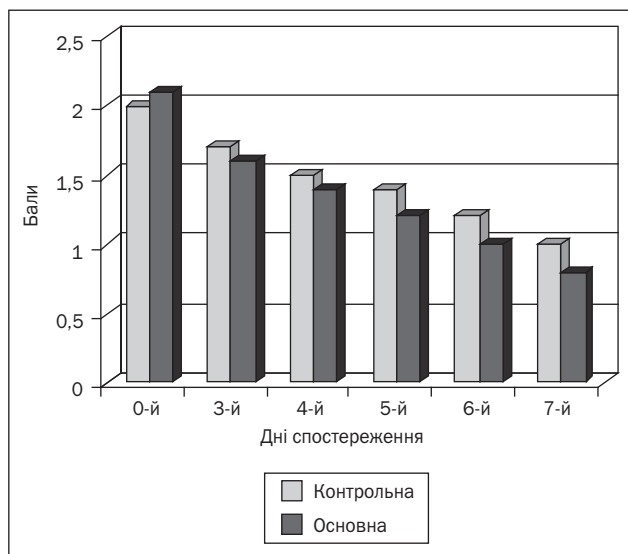

Рисунок 2. Динаміка зменшення симптому закладеності носа

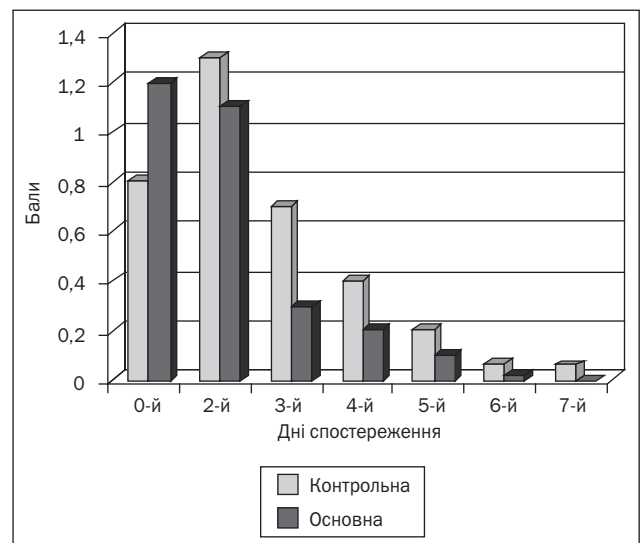

Рисунок 4. Динаміка зменшення болю

си епітелізації, є ефективним засобом відновлення слизової оболонки носа після оперативних втручань на носовій перегородці та навколоносових синусах, що сприяє більш швидкому усуненню неприємних симптомів закладеності носа, втрати нюху, ринореї, за рахунок чого досягається покращення життя пацієнтів.

Перспективи подальших розробок у даному напрямку полягають у тому, що отримані результати засвідчують доцільність подальшого впровадження отриманих даних у клінічну практику.

Безшапочный С.Б., Подовжний А.Г., Гришина И.С.
Украинская медицинская стоматологическая академия,
г. Полтава, Украина

КОМПЛЕКСНАЯ ТЕРАПИЯ ПАЦИЕНТОВ ПОСЛЕ ЭНДОСКОПИЧЕСКИХ ХИРУРГИЧЕСКИХ ВМЕШАТЕЛЬСТВ В НОСОВОЙ ПОЛОСТИ

Резюме. В работе приведены результаты исследования клинической эффективности применения назального спрея СептаНазал в комплексной терапии пациентов после перенесенных эндоскопических оперативных вмешательств в носовой полости. Исследования проводились на базе кафедры оториноларингологии с офтальмологией Высшего государственного учебного заведения Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия» и ЛОР-отделения Полтавской областной клинической больницы. Установлено значительное регрессирование субъективной симптоматики и объективных показателей выздоровления пациентов, применявших спрей СептаНазал. В данной группе наблюдалось более быстрое улучшение состояния относительно начального на 1,5 балла по сравнению с контрольной группой. Заложность носа уменьшилась на 50 % в обеих группах, при этом восстановление обонятельной функции наблюдалось у 87 % пациентов основной группы и 50 % — контрольной. На 7-е сутки ни один пациент основной группы не жаловался на боль.

Ключевые слова: носовая полость, эндоскопическое вмешательство, заложность носа, обонятельная функция.

Список літератури

1. Безшапочный С.Б. Клинико-морфологические аспекты риносинуситов / С.Б. Безшапочный, Ю.А. Гасюк, В.В., Лобурец. — К., 2013. — 150 с.
2. Безшапочный С.Б. Эндоскопична ендоназальна функціональна хірургія: достоїнства, недоліки, перспективи / С.Б. Безшапочный, В.В. Лобурець // Ринологія. — 2002. — № 2. — С. 3-10.
3. Савчук О.І. Рання післяопераційна реабілітація хворих на хронічні риносинусити: Дис... канд. мед. наук: 14.01.19 «оториноларингологія» / Савчук Олег Ігорович. — К., 2008. — 121 с.
4. Інструкція до застосування препарату СептаНазал.

Отримано 15.04.16 ■

Bezshapochnyi S.B., Podovzhnyi O.H., Hryshyna I.S.
Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava,
Ukraine

THE COMBINED THERAPY OF PATIENTS AFTER ENDOSCOPIC SURGERIES IN THE NASAL CAVITY

Summary. The article presents the results of studies on the clinical effectiveness of nasal spray SeptaNasal in combined treatment of patients after endoscopic surgeries in the nasal cavity. A research was conducted at the department of otorhinolaryngology with ophthalmology of the Higher State Educational Institution of Ukraine «Ukrainian Medical Stomatological Academy» and ENT-department of Poltava Regional Clinical Hospital. A significant regression of subjective symptoms and objective indicators of recovery was established in patients, who used SeptaNasal spray. This group experienced more rapid improvement relative to the initial state by 1.5 points compared to the control group. Nose stuffiness decreased by 50 % in both groups, and the restoration of olfactory function was observed in 87 % of patients in the main group and 50 % — in the control one. On day 7, none of patients in the main group complained about the pain.

Key words: nasal cavity, endoscopic surgery, stuffy nose, olfactory function.